

## ZAGADNIENIE PRAWNE

W sprawie egzekucyjnej z wniosku wierzycielek z udziałem dłużników o egzekucję czynności zastępowalnych na skutek zażaleń wierzycielek i dłużników na postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 28 października 2013 r.,

***Czy w egzekucji czynności zastępowalnych wszczętej na podstawie art. 1049 § 1 k.p.c., w toku której umocowano wierzyciela do wykonania tychże czynności na koszt dłużnika, organ egzekucyjny dokonujący rozliczenia sumy przyznanej wierzycielowi od dłużnika potrzebnej do wykonania czynności, uprawniony jest do badania prawidłowości jej wykonania i uwzględnienia w końcowym rozliczeniu przyznanej sumy ewentualnej wadliwości zrealizowanych przez wierzyciela czynności zastępczych?***

### Uzasadnienie

Wierzycielki A. P. i G. N. wniosły o wezwanie dłużniczki J. G. do wykonania prac na zbudowanej nieruchomości położonej w M. gmina D., dla której Sąd Rejonowy w O. prowadzi księgę wieczystą [...], wymienionych w postanowieniu Sądu Rejonowego w O. z 26 stycznia 2005 r., sygn. akt [...] (k. 2 akt [...]/05).

J. G. żądała oddalenia wniosku (k.14 – 16 akt [...]/05).

Prawomocnym postanowieniem z dnia 5 stycznia 2006 r. Sąd Rejonowy w O. wezwał dłużniczkę do wykonania wraz z wierzycielkami prac polegających na rozebraniu drewnianych schodów na poddasze, w miejscu istniejących schodów na poddasze wykonania zasklepienia stropu drewnianego, wybudowania w przedsionku ścianki murowanej z cegły budowlanej pełnej klasy 15 na zaprawie cementowej, rozebrania na poddaszu wędzarni i komina wystającego ponad dachem, zasklepieniu otworu w połaci dachowej po rozebranych kominie, wybudowaniu wiatrołapu o

wymiarach zewnętrznych: szerokość 1,75 m, długość 4,72 m, wysokość 2,50 m z cegły budowlanej pełnej na zaprawie cementowo – wapiennej z dachem jednospadowym krytym papą oraz samodzielnie do rozbiórki obory usytuowanej na projektowanej działce [...] w części, z której dłużniczka korzysta, w terminie do 5 marca 2006 r. (k. 45 akt [...]/05).

W dniu 10 kwietnia 2006 r. wierzycielki złożyły kolejny wniosek z żądaniem umocowania ich do wykonania wspomnianych wyżej czynności na koszt dłużniczki oraz przyznanie im kwoty 22.365 zł tytułem kosztów wykonania robót (k. 2).

Aktem notarialnym z 5 maja 2006 r. dłużniczka podarowała H. i S. małżonkom M. 1/3 udziału oraz L. i W. małżonkom M. 2/3 udziału we współwłasności nieruchomości położonej w M., Gmina D., dla której Sąd Rejonowy w O. prowadzi księgę wieczystą [...] (k. 50 – 52).

Prawomocnym postanowieniem z 6 czerwca 2006 r. Sąd Rejonowy w O. udzielił wierzycielkom umocowania do wykonania na koszt dłużników H. M. i S. W. M. oraz L. M. i W. M. czynności na zabudowanej nieruchomości położonej w M., Gmina D., dla której Sąd Rejonowy w O. prowadzi księgę wieczystą [...], wskazanych w postanowieniu z 26 stycznia 2005 r. (sygn. akt [...]) w postaci rozebrania drewnianych schodów na poddasze, wykonania w miejscu istniejących schodów na poddasze zasklepienia stropu drewnianego, wybudowania w przedsiionku ścianki murowanej z cegły budowlanej pełnej klasy 15 na zaprawie cementowej, rozebrania na poddaszu wędzarni i komina wystającego ponad dachem, zasklepieniu otworu w połączeniu dachowej po rozebraniu kominie, wybudowaniu wiatrołapu o wymiarach zewnętrznych: szerokość 1,75 m, długość 4,72 m, wysokość 2,50 m z cegły budowlanej pełnej na zaprawie cementowo – wapiennej z dachem jednospadowym krytym papą oraz do rozbiórki obory usytuowanej na projektowanej działce [...] w części, w której korzystają z niej dłużnicy. Przyznał nadto od dłużników na rzecz wierzycielek w stosunku do wielkości ich udziałów w nieruchomości, kwotę 21.365 zł tytułem sumy potrzebnej do wykonania wyżej wskazanych czynności (k. 66 – 68).

Zażalenie dłużników zostało w całości oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w O. z 7 lipca 2006 r. (k. 93, 95 – 98).

Dłużnicy uiszcili wierzycielkom kwotę 21.365 zł w całości (bezsporne).

W dniu 30 czerwca 2009 r. zmarł dłużnik S. M., którego następcą prawnym jest W. M. (k. 678 oraz k. 35 akt [...]/10).

Postanowieniem z 9 października 2012 r. Sąd Rejonowy w O. rozliczył kwotę 21.365 zł przyznaną wierzycielom na mocy orzeczenia z 12 maja 2006 r. tytułem sumy potrzebnej do wykonania czynności określonych w tym orzeczeniu i nakazał zwrócić wierzycielkom na rzecz dłużników kwotę 2.508,51 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia do dnia zapłaty. Zasądził solidarnie od dłużników na rzecz wierzyciela 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Nakazał także ściągnąć od dłużników na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w O. kwotę 3.430,25 zł, zaś od wierzycielek 2.377,34 zł tytułem kosztów sądowych poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa. W pozostałym zakresie nie obciążył stron kosztami sądowymi i orzekł o zakończeniu postępowania egzekucyjnego (k. 1407).

W uzasadnieniu wskazał m.in., że prace wskazane w postanowieniu o zniesieniu współwłasności zostały w zasadzie wykonane. Jednakowoż projekt budowlany dotyczący wzniesienia wiatrołapu i wykonania prac zmierzających do zniesienia współwłasności w sprawie [...] /03 był wadliwy. Powoduje to, że światło otworu drzwiowego do budynku zostaje zasłonięte ścianą szczytową o głębokości 14 cm. Druga wada polega na przebiegu ścianki działowej, która ogranicza światło otworu drzwiowego do kuchni o 8 cm. Nadto, wykonane przez wierzycielki prace posiadają inne wady w postaci:

- niezgodnego z projektem oparcia krokwi wiatrołapu, braku jednej krokwi, co powoduje, że jego daszek wystaje 23 cm, zamiast 40 cm,
- niedokończenia posadzki w wiatrołapie i wykonania innej izolacji posadzki,
- różnej wysokości i szerokości schodów, gdzie odchylenia przekraczają dopuszczalne normy,
- braku oczyszczenia ścian z zaprawy cementowo – wapiennej,
- niechlujnego zasklepienia otworu po kominie,
- braku obróbki na połączeniu starego dachu z dachem wiatrołapu,
- zniszczonego parapetu, zarysowania ścian, barku uszczelniania progu drzwiowego.

W oparciu o opinię biegłego z zakresu budownictwa Sąd Rejonowy ustalił, że wartość wykonanych prac przy uwzględnieniu istniejących wad wynosi 17.841,49 zł.

Wskazał, że postępowanie egzekucyjne prowadzone w oparciu o art. 1049 k.p.c. nie kończy się z momentem uprawomocnienia postanowienia o umocowaniu wierzycielek do wykonania prac na koszt dłużników. Uznał, iż niezbędne było

rozliczenie kwoty otrzymanej przez wierzycielki od dłużników przy uwzględnieniu zarzutów, że prace zostały wprawdzie wykonane, jednak ich wartość jest niższa od kwoty przyznanej na ich wykonanie oraz że zostały przeprowadzone wadliwie, co także zmniejsza ich wartość.

Sąd pierwszej instancji opierając się o wnioski opinii biegłego wskazał, że wartość robót wyniosła 20.217 zł. Od kwoty tej odliczył wartość wad obniżających wartość robót w wysokości:

- 395 zł z tytułu zmniejszonego dachu,
- 332 zł z tytułu konieczności uzupełniania dachówek,
- 4,52 zł z powodu braku uszczelnienia progu drzwi,
- 186 zł za nieprawidłowo wykonane schody,
- 139 zł z tytułu wadliwie zasklepionego otworu.

Nadto przyjął, że kwota potrzebna do przebudowy otworów drzwiowych wynosi 3.050 zł przy 8 % stawce podatku VAT. Uznał, iż do kwoty tej należy dodać 823,41 zł wartości pasa nadrynnowego, korekty powierzchni deskowania i opapowania oraz wartości tynków, 317,20 zł wartości wywiezienia gruzu z rozbiórki schodów, 366 zł obsługi geodezyjnej, 200 zł za ekspertyzę kominiarską.

Ostatecznie przyjął, że wartość prac wykonanych przez wierzycielki, uwzględniająca istniejące wady, wynosi 17.841,49 zł, co oznacza, iż z otrzymanych od dłużników 21.365 zł winny one zwrócić dłużnikom 3.523,51 zł. Od tej kwoty odjął 1.015 zł tytułem połowy kosztów opracowania projektu rozbiórki obory i opinii dotyczącej rozbiórki, co dało kwotę 2.508,51 zł, którą wierzycielki powinny zwrócić dłużnikom (k. 1419 – 1422).

Po rozpoznaniu zażalenia wierzycielek i dłużników Sąd Okręgowy w O. postanowieniem z 29 maja 2013 r. uchylił orzeczenie Sądu Rejonowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania (k. 1459).

W uzasadnieniu wyraził pogląd, iż przyznanie wierzycielowi sumy potrzebnej do wykonania czynności zastępowalnej podlega kontroli sądu, który ostatecznie powinien sprawdzić, czy wykonano czynności i jakie kwoty były na nie wydatkowane. Stwierdził, że wierzycielki winny wykazać, iż prace zostały rzeczywiście wykonane i przedstawić dowody wydatkowanych przez nie na ten cel sum, co umożliwi dopiero weryfikację czy są one wyższe czy też niższe od kwot przyznanych prawomocnym postanowieniem Sądu. W ocenie Sądu Okręgowego w postępowaniu o egzekucję świadczeń zastępowalnych nie jest istotna jakość wykonanych prac i ewentualnie ich

wady, gdyż może to być przedmiotem ewentualnych postępowań. Ustalenia wymaga natomiast czy suma wydatków faktycznie poniesionych mieści się w przyznanej wierzycielkom kwocie oraz czy prace, które zostały według wierzycielek wykonane, były związane z realizacją postanowienia Sądu, czy też dotyczyły innych inwestycji. Brak ustalenia tych okoliczności powodował uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Okręgowy zauważył, że przyznana wierzycielkom kwota 21.265 zł stanowiła połowę sumy przewidywanej jako koszt wykonania prac wspólnych. Tym samym rozliczenie prac powinno uwzględniać, że poniesione z tego tytułu wydatki powinny równomiernie obciążać wierzycielki i dłużników (k. 1460 – 1461).

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w O. wydał w dniu 28 października 2013 r. postanowienie, którym rozliczył kwotę 21.365 zł przyznaną wierzycielom na mocy orzeczenia z 12 maja 2006 r. tytułem sumy potrzebnej do wykonania czynności określonych w tym orzeczeniu i nakazał zwrócić wierzycielkom na rzecz dłużników kwotę 11.591,25 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia do dnia zapłaty. Zasądził solidarnie od dłużników na rzecz wierzyciela 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Nakazał także ściągnąć od dłużników na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w O. kwotę 3.430,25 zł, zaś od wierzycielek 2.377,34 zł tytułem kosztów sądowych poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa. W pozostałym zakresie nie obciążył stron kosztami sądowymi i orzekł o zakończeniu postępowania egzekucyjnego (k. 1482).

W uzasadnieniu ponownie podkreślił, że część robót wykonanych przez wierzycielki obciążonych było wadami. W jego ocenie zachodzi potrzeba skontrolowania, czy prace zostały wykonane prawidłowo, albowiem umocowanie wierzycielek do wykonania robót na koszt dłużników nie może oznaczać, że można to uczynić w sposób dowolny i z wadami. Wykonanie musi oznaczać realizację prac w sposób zgodny ze sztuką, a przede wszystkim w sposób nadający się do określonego celu. Trudno uznać za właściwe ponoszenie przez dłużników kosztów wykonania robót z licznymi wadami i oczekiwanie, iż będą oni dochodzić swych roszczeń w innych postępowaniach, choćby ze względu na kwestie przedawnienia roszczeń. Zdaniem Sądu Rejonowego w sprawie nie może mieć zastosowania art. 429 k.c. Gdyby nawet tak było, to wierzycielki nie wykazały, by powierzyły wykonanie zastępcze profesjonalistom. Skoro nie przedstawiły one rachunków za wykonane prace, jedynym sposobem wyliczenia ich wartości było podzielenie wniosków opinii

biegłego z zakresu budownictwa. Biorąc pod uwagę sporządzony przez niego kosztorys i zakres wadliwości części robót, wartość prac wykonanych przez wierzycielki z uwzględnieniem istniejących wad, wyliczono na 17.517,49 zł. Skoro wierzycielki i dłużnicy zobowiązani byli wykonać wskazane prace wspólnie, to część obciążająca dłużników wynosi jedynie połowę tej kwoty, tj. 8.758,75 zł. Wierzycielki z otrzymanej kwoty 21.365 zł winny zwrócić dłużnikom 12.606,25 zł, od której należy odliczyć 1.015 zł połowy wartości opinii dotyczącej projektu i opinii rozbiórki stodoły, poniesionej przez wierzycielki, co dało w sumie kwotę 11.591,25 zł.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało zaskarżone zażaleniem przez wierzycielki, które zarzuciły:

1. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 1049 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że w postępowaniu dotyczącym wykonania czynności zastępowalnych dopuszczalnym jest dokonywanie rozliczeń między wierzycielkami a dłużnikami z tytułu jakości wykonanych prac oraz pominięcie wydatkowanych przez wierzycielki kwot na rozbiórkę obory (wierzycielki rozebrały „swoją” część obory we własnym zakresie jeszcze przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego, zatem całość kosztów związanych z tymi pracami winna obciążać dłużników,
2. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 230 k.p.c. w zw. z art. 6 i art. 429 k.c. wyrażającą się w uznaniu, że wierzycielki winny udowodnić, że w zakresie działalności zawodowej osoby, której powierzyły wykonanie przedmiotowych prac, mieści się wykonywanie takich czynności w sytuacji, w której dłużnicy okoliczności tej nie kwestionowali, co w efekcie, wobec braku przedstawienia dalszych dowodów na tę okoliczność, doprowadziło do błędnego, dowolnego i przeciwnego ustalenia, że wykonawca C. R. nie zajmuje się zawodowo pracami budowlano – remontowymi, co z kolei doprowadziło do naruszenia art. 429 k.c., poprzez jego niezastosowanie,
3. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 i art. 316 § 1 k.p.c. przez dowolną ocenę materiału dowodowego, a w szczególności opinii biegłego, wyrażające się m.in. w pominięciu stanowiska biegłego wyrażonego na ostatniej „rozprawie” w kwestii braku uwzględnienia w jego opinii części wykonanych prac (objętych kosztorysem na k. 603 – 607 akt sprawy); niewłaściwym przyjęciu stawki roboczogodziny, jak też pominięciu ograniczeń w wykonaniu przybudówki, wynikających z treści postanowienia znoszącego współwłasność,

4. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 386 § 6 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. przez brak zastosowania się do oceny prawnej i wskazań co do dalszego postępowania, wyrażonych w uzasadnieniu postanowienia Sądu Okręgowego w O. z 29 maja 2013 r.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty wierzycielki wnosiły o zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie I przez zasądzenie solidarnie od dłużników na ich rzecz kwoty 2.981 zł, zamiast nakazania zwrotu dłużnikom kwoty 11.591,25 zł oraz w punkcie III przez obciążenie dłużników w całości kosztami sądowymi, poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa, a także zasądzenie od dłużników kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych. Ewentualnie wnosiły o uchylenie postanowienia w zaskarżonej części i przekazania sprawy w tym zakresie sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Nieformalne zażalenie od postanowienia z dnia 28 października 2013 r. złożyli także dłużnicy W. M. i W. M., którzy zarzucili nieprawidłowe rozliczenie sumy potrzebnej do zastępczego wykonania robót. Ich zdaniem właściwa wartość wykonanych robót winna wynosić 19.711,50 zł, od której odliczyć należy 324 zł za wykucie otworu drzwiowego i 339,92 zł za jego obróbkę, co daje 19.047,58 zł. Do sumy tej należy doliczyć ich zdaniem 823,41 zł (wartość pasa nadrynnowego) i 317,20 zł (rozbiórka schodów i wywiezienie gruzu), z czego wynika kwota 20.188,19 zł. Połowa tej kwoty to 10.094,10 zł, co stanowi wartość wiatrołapu z robocizną po stronie wierzycielek. W części dłużników występują wady i niedoróbki, których łączna wartość wynosi 5.987, 58 zł, co oznacza, że wierzycielki zobowiązane są zwrócić dłużnikom 15.377,42 zł. Po odjęciu od tej kwoty 1.015 zł dokumentacji rozbiórki obory, do zwrotu na rzecz dłużników pozostaje ich zdaniem 14.362,42 zł, a nie kwota wyliczona przez Sąd Rejonowy.

#### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Na tle ustaleń faktycznych sprawy poczynionych przez sąd pierwszej instancji, wątpliwości Sądu Okręgowego budzi, czy organ egzekucyjny rozliczający sumę przyznaną wierzycielowi od dłużnika potrzebną do wykonania czynności zastępowalnej, uprawniony jest do badania prawidłowości jej wykonania i uwzględnienia w końcowym rozliczeniu przyznanej sumy ewentualnej wadliwości zrealizowanych przez wierzyciela czynności zastępczych.

Wątpliwości te wynikają z tego, że choć art. 1049 § 1 k.p.c. zezwala na przyznanie takiej sumy od dłużnika na rzecz wierzyciela, to nie zawiera regulacji dotyczących jej rozliczenia po wykonaniu czynności zastępowalnych przez uprawnionego.

W stanie faktycznym sprawy niekwestionowane jest, że wierzycielki za pośrednictwem osoby trzeciej wykonały czynności określone postanowieniem z dnia 6 czerwca 2006 r. (Sąd Rejonowy w punkcie I sentencji zaskarżonego orzeczenia mylnie powołuje się na postanowienie z 12 maja 2006 r., które zostało w późniejszym okresie uchylone). Bezsporne jest również, iż część prac zastępczych na nieruchomości dłużników wykonanych zostało wadliwie, co wymagać będzie przeprowadzenia szeregu robót naprawczych. Rozbieżność stanowisk wierzycielek i dłużników dotyczy możliwości uwzględnienia przy rozliczeniu kwoty przyznanej wierzycielkom na koszty wykonania prac zastępowalnych, wadliwości części wykonanych robót.

W doktrynie przydaje się dłużnikowi prawo kontroli, czy wierzyciel, który wy dobył od dłużnika kwotę oznaczoną przez sąd, wykonał czynność oraz żądania zwrotu pobranej sumy, gdyby to nie nastąpiło (por. J. Jankowski w: K. Piasecki, KPC, Komentarz, t. III, art. 1049 Nb 10, Warszawa 2002). Zauważa się, iż sąd po wydaniu postanowienia powinien interesować się, czy przyznana kwota rzeczywiście zużyta została na wykonanie czynności (M. Allerhand, Kodeks postępowania cywilnego. Część druga – postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające, 1933, s. 594). Zdaniem E. Wengerka, na wniosek dłużnika sąd powinien wezwać wierzyciela do rozliczenia i ewentualną nadwyżkę przyznać dłużnikowi (E. Wengerek, Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, Warszawa 1970, s. 229).

Przenosząc powyższe założenia na realia niniejszej sprawy nie sposób zaprzeczyć, że dłużnicy mają prawo do skontrolowania samego faktu wykonania czynności zastępowalnych i zażądania zwrotu ewentualnej nadwyżki pozostałej wierzycielkom po wykonaniu prac. Powstaje jednak pytanie, czy uprawnienie dłużników sięgać może dalej, to jest do kwestii związanych z prawidłowością wykonanych robót.

Wątpliwości potęguje fakt, że w orzecznictwie i literaturze sporny jest moment zakończenia egzekucji prowadzonej na podstawie art. 1049 § 1 k.p.c. W uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z 10 maja 1989 r. (III CZP 36/89, OSNC 1990/4-5/56) wskazano, że sąd egzekucyjny nie kończy swych czynności na wydaniu



postanowienia o umocowaniu wierzyciela do wykonania czynności na koszt dłużnika, egzekucja toczy się nadal, a kończy się dopiero z chwilą osiągnięcia jej celu i rozliczenia kosztów postępowania egzekucyjnego.

Część doktryny stoi jednak na stanowisku, iż egzekucja z art. 1049 k.p.c. kończy się z chwilą wypłaty przez dłużnika wierzycielowi zaliczki na koszty wykonania czynności, ponieważ potem wierzyciel nie potrzebuje już żadnych aktów przymusu (por. Z. Świeboda, Sąd jako organ egzekucyjny, Warszawa 1980, s. 52).

J. Jankowski wskazuje, że należy odróżnić moment końca egzekucji, który następuje z chwilą uzyskania przez wierzyciela od dłużnika sumy potrzebnej do wykonania czynności od zakończenia postępowania egzekucyjnego, które następuje wraz z uprawomocnieniem się postanowienia ostatecznie rozliczającego koszty egzekucyjne. W specyficznym rygorze egzekucji z art. 1049 § 1 k.p.c., zaspokojenie wierzyciela nastąpić może w innym momencie, niż wyżej opisane, gdyż następuje ono z chwilą wykonania czynności, którą może wykonać sam wierzyciel, ewentualnie inna wybrana przez niego osoba. Chwila zaspokojenia wierzyciela może być zatem późniejsza od momentu zakończenia postępowania egzekucyjnego (por. J. Jankowski w: K. Piasecki, KPC, Komentarz, t. III, art. 1049 Nb 8, Warszawa 2002).

W ocenie Sądu Okręgowego, z wyżej przytoczonych poglądów na aprobatę zasługuje ten zawarty w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z 10 maja 1989 r., albowiem nakazuje uwzględnienie powiązania między wyegzekwowaniem świadczenia wynikającego z tytułu egzekucyjnego, a rozliczeniem celowych kosztów postępowania. Przyjęcie odmiennego założenia kłóciłoby się z przyjmowaną powszechnie możliwością złożenia przez dłużnika żądania rozliczenia sumy uiszczonej wierzycielowi na poczet wykonania zastępczego. Takie rozwiązanie nie może prowadzić do utożsamienia rozstrzygnięcia o kosztach postępowania egzekucyjnego z rozliczeniem sumy, o której mowa w art. 1049 § 1 zd. 2 k.p.c. (choć w doktrynie przyjmuje się, że jeżeli wierzyciel sam wyłożył sumę potrzebną na wykonanie czynności w zastępstwie dłużnika, to należy mu ją przyznać jako koszty egzekucyjne). Wskazuje jednakże na konieczność dokonania końcowego jej rozliczenia dopiero po wykonaniu robót zastępczych, łącznie z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania egzekucyjnego, co też Sąd Rejonowy uczynił.

Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie, brak jest wprost wskazówek odnośnie możliwości badania przez sąd egzekucyjny prawidłowości wykonania czynności zastępczych przez wierzyciela.

Sąd Okręgowy rozpoznając zażalenie wierzycielek i dłużników na postanowienie z dnia 9 października 2012 r. stanął na stanowisku, iż nie jest istotna jakość wykonanych prac i ich ewentualne wady, gdyż może to być przedmiotem innych postępowań. Pogląd ten zdaje się znajdować uzasadnienie w stosowanej per analogiam dyspozycji art. 804 k.p.c., zgodnie z którym organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. W takim przypadku, dokonując rozliczenia sumy przyznanej od dłużników, Sąd Rejonowy badałby jedynie fakt wykonania czynności zastępczych, bez wnikania w prawidłowość ich realizacji. Wykładnię taką uznać można za zgodną z celem postępowania egzekucyjnego, którym jest zaspokojenie wierzyciela w sytuacji, gdy dłużnicy nie wykonali dobrowolnie czynności, do których zobowiązani zostali prawomocnym postanowieniem. Realizacja robót wskazanych w postanowieniu znoszącym współwłasność, tj. osiągnięcie celu egzekucji, byłoby wówczas wystarczającą przesłanką do wydania rozstrzygnięcia o kosztach postępowania egzekucyjnego i rozliczeniu sumy przyznanej wierzycielkom od dłużników.

Jednakże należy zwrócić uwagę, iż w specyficznych okolicznościach egzekucji z art. 1049 § 1 k.p.c. może dojść do sytuacji, w której dłużnik zmuszony będzie dokonać usunięcia wad robót zastępczych. Abstrahując od kwestii przedawnienia ewentualnych roszczeń z tego tytułu oraz ich adresata (por. art. 429 k.c.), prowadzić to będzie do kolejnych procesów sądowych. Nadto, część autorów stoi na stanowisku, że kwoty wypłacone wierzycielowi to zaliczki na wykonanie czynności, po dokonaniu której konieczne jest ich rozliczenie, co następuje w wyniku przeprowadzonego badania sposobu i zakresu wykonania czynności oraz wysokości wydatków poniesionych na ten cel (por. E. Habryn, Komentarz praktyczny do art. 1049 k.p.c., LEX). Podzielenie tego poglądu sprawia, że sąd egzekucyjny dokonując rozliczenia sumy uzyskanej od dłużnika przez wierzyciela, zobowiązany byłby do uwzględniania ewentualnej wadliwości wykonanych prac zastępczych. W rezultacie wierzyciel zwróciłby dłużnikowi nie tylko nadwyżkę z otrzymanej wcześniej sumy pozostałą po wykonaniu robót, ale także kwotę konieczną do usunięcia usterek, tak jak rozstrzygnął sąd pierwszej instancji. Takie rozwiązanie, choć z punktu widzenia celowości dopuszczalne, mogłoby jednak zdaniem Sądu Okręgowego prowadzić do przekształcenia postępowania egzekucyjnego w rozpoznawcze, co uznać trzeba za sprzeczne z jego celem.

Reasumując, za przyjęciem każdej z powyższych wykładni przemawiają ważne argumenty, a wyboru właściwej nie wyjaśnia ani dotychczasowe stanowisko judykatury, ani doktryna prawa. Rozstrzygnięcie wyżej opisanych wątpliwości przez Sąd Najwyższy pozwoli na prawidłowe rozpoznanie zażalenia skarżących i kontrolę instancyjną orzeczenia Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy zauważa, że znane mu jest stanowisko Sądu Najwyższego dotyczące przeszkód w przedstawieniu pytania prawnego w sytuacji, gdy przy rozpoznaniu wcześniejszego środka zaskarżenia sąd odwoławczy przedstawił pogląd prawny wiążący przy ponownym rozpoznaniu sprawy – art. 386 § 6 k.p.c. (por. uchwała SN z 22.10.2009 r., III CZP 75/09). Jednakowoż problem wykładni przepisu art. 1049 § 1 k.p.c., sformułowany w sentencji postanowienia, jest na tyle ważki, że uzasadnione było przedstawienie zagadnienia prawnego.

Ze względu na powyższe Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji postanowienia na podstawie art. 390 § 1 w zw. z art. 397 § 2 i art. 13 § 2 k.p.c.

/km/